

**GLÆDELIG JUL
OG GODT NYTÅR
FRA KENYA**

**MIT AFRIKA
HVERDAGSLIV
I RWANDA**

**RWANDA-TOUR
JOHANSEN FAMILIEN
HUSKER TILBAGE**

AMAKURU

Glædelig jul fra Kigali - og fra vores nye og tredje hund, Hippo, fordi Anna syntes den lignede en flodhest, da den var helt nyfødt.

Glædelig jul og godt nytår

Kære alle. Så er julen kommet på trods af 33 grader, sol, strand og kameler. Vi tyvstartede juleferien i år den 12. december for at køre tværs over Østafrika, og vi har haft en fantastisk tur gennem Tanzania, hvor vi besøgte det smukke Ngorongoro vulkankrater og sov under Kilimanjaros sneklædte top, så vi fik et

lille vintersus. Derfra videre til de smukke strande ved det Indiske Ocean, hvor børnene har været på krabbefangst og reddet på kameler, juleaften på stranden og anden juledag går det videre til Nairobi. Her skal vi blandt andet fejre nytåret med familien Ema-sit, en flygtningefamilie, som mange baptister

og især Tølløse Baptistkirke har støttet trofast gennem mange år. Vi har ikke set familien siden 2011 - og børnene har aldrig mødt dem - så det glæder vi os meget til.

Julestemningen fik Line, børnene og vores to danske uledere, Johanne og Helene, fundet frem i begyndelsen af december med plastikjuletræ, pebernøddedagning og marcipanguf.

Ferien slutter i begyndelsen af januar, hvor vi glæder os til at tage fat på de sidste seks måneders Afrika-eventyr og mange spændende opgaver sammen med vores søsterkirker.

Tak for året der gik - for forbøn og støtte til os som familie og til dem, vi arbejder for og med her i Afrikas hjerte.

Godt nytår!
Rasmus og Line

Mit Afrika

Line deler sine tanker og overvejelser om livet som udsendt

Vi sad rundt om morgenbordet alle fem, da vi sagde til vores tre børn, at der var noget, vi gerne ville fortælle dem. Rasmus forklarede: *"I ved godt, at kirken arbejder i Rwanda og Burundi, og vi er så heldige, at vi har fået job med kirken, så efter jul, skal vi flytte til Burundi"*. Om ordene helt faldt sådan, husker jeg ikke, men vores ældste søn Emils reaktion står helt tydeligt for mig. Han blev rasende og råbte: *"Hvorfor vil I ødelægge vores liv?"*. Og de to andre reagerede ikke meget mere positivt, så der var skrig, gråd og ikke spor Afrika-idyl.

Som vi har forsøgt at fortælle om i vores nyhedsbreve og via Facebook, så tog det nogen tid for børnene, Emil (12), Anna (10) og Andreas (6) at vænne sig til at være først i Burundi og siden i Rwanda. Men jeg havde en

Ferieglimt fra vores roadtrip gennem Østafrika: 1) Ngorongoro krateret inspiceres inden nedkørslen. Krateret huser elefanter, løver, zebraer, flodheste og mange andre dyr. 2) Smukt og øde på vej fra Arusha til Tanga i Tanzania. 3) Udsigt til Kilimanjaro en tidlig morgen. 4) Kamelridning ved det Indiske Ocean.

grundlæggende fornemmelse af, at vi gjorde det rigtige, selvom det var svært og bød på udfordringer – og sådan har det været siden. Der er selvfølgelig masser af ting, som er frustrerende og irriterende og indimellem også lidt svært, fordi kulturen og omgivelserne er ukendte, men her vil jeg forsøge at fortælle lidt om, hvorfor jeg er glad for at være her...

En drøm blev til virkelighed. I dameblade kan man ofte læse om, hvordan kvinder, der er 'sprunget ud i det ukendte', oplever det som en stor lykke. For mig har det altid virket lidt plat, at det ukendte skulle kunne gøre mig glad, fordi jeg finder stor glæde i netop det kendte. Men jeg må indrømme, at det har givet mig en helt særlig glæde, at vi tog imod gaven og opgaven at arbejde med Baptistkirken i Rwanda og Burundi. Glæden og taknemmeligheden over, at vi fik muligheden er stor hver dag.

Vi har et meningsfyldt arbejde. Det siger sig selv, at det er meningsfyldt at arbejde med kirkens udviklingsprojekter. Kirken løser en række af de opgaver, som velfærdsstaten varetager i Danmark. Vi oplever desuden, at vores evner og erfaringer kan bruges, og at samarbejdet mellem os og de organisationer, vi samarbejder med fungerer godt. Det opleves

også som meget privilegeret, at Rasmus og jeg deler arbejdsplads og opgaver, og at vi har en flydende grænse mellem arbejds- og fritidsliv.

Vores hverdag er ikke fyldt med huslige opgaver. Vasketøj, indkøb, madlavning og rengøring fyldte godt op i vores almindelige

ugeprogram i Danmark, hvor vi begge havde fuldtidsjob. Så en af de store positive forandringer i hverdagslivet er, at vi ikke har langt til arbejde, og at mange af de praktiske opgaver i huset klares af andre. Vi har ansat Protails, som vasker vores tøj og Adolphe, som gør rent og laver (det meste) mad. Det har givet (især mig) tid til mange andre ting i hverdagen.

Vi lever i et roligere tempo. Rasmus og jeg er begge tidsoptimister og har typisk (for) mange aftaler på en dag og urealistiske vurderinger af, hvor meget man kan nå – både i privat- og arbejdslivet. Her i Afrikas hjerte oplever vi, at alting går lidt langsommere, og at den kultur, vi er omgivet af, ikke værdsætter, at alting går så stærkt. Det giver stof til eftertanke, da vi oplever, at det er nemt som dansk familie at blive stressramt på den ene eller anden måde. Det er også positivt, at vores børn oplever, at vi voksne har mere tid til dem, og de har mere tid til os.

Når vi vender retur til Danmark sommeren 2017, har vi boet i Rwanda/Burundi i 2,5 år og vores billed-album, som runder over 2000 billeder, vidner om, at vi har set og oplevet en masse. Vi glæder os til at se, hvordan oplevelserne vil præge børnene fremover – og er glade for, at ingen af dem i dag synes, at vi har ødelagt deres liv. Men de vil alligevel gerne tilbage og bo i Danmark. Vi glæder os alle sammen til at leve tæt på venner og familie igen, men de næste seks måneder vil vi nyde at være her i Rwanda med alt hvad det indebærer af oplevelser og afsavn. / Line

Missionærlivet i 1990'erne

Jørgen og Jytte Johansen var på ferie i Rwanda i november med børn, svigerbørn og børnebørn genså mange af de steder, de holder af. De nåede også forbi os et døgn tid, og Emil brugte anledningen til at spørge lidt til fortiden. Jørgen og Jytte var udsendt i flere omgange til både Burundi og Rwanda senest i begyndelsen af 1990erne i Rwanda i Nyantanga, hvor deres børn havde nogenlunde samme alder som vores børn har nu.

Morgenmad hos Jørgen og Jytte Johansen i Nyantanga med egne børn og nogle af de øvrige danske missionærbørn samt Rikke Holm, der var volontør sammen med Rasmus (Hylleberg) i 1994 frem til folkemordet. Det var Jørgen og Jytte, som tog imod Rasmus, da han i 1994 kom til Rwanda første gang, så det var en fornøjelse at være deres værter et døgn tid så mange år efter. Foto: Rasmus.

Emil: Jeg synes Kigali er en god by. Hvordan så byen ud, da I boede her?

Kigali var ikke nær så stor, da vi boede i Rwanda, og veje og gader var ikke lavet så fine, som de er nu. Vi havde over 3 timers kørsel til Kigali, derfra hvor vi boede, så vi kørte kun til Kigali, når vi skulle købe stort ind, eller købe byggematerialer til de projekter, som vi arbejdede med. Til indkøb af byggematerialer som jern, rør, isenkram, værktøj havde vi en lille lastbil.

Emil: I boede jo på landet, hvilket jeg er glad for, at vi ikke gør. Men hvordan så det ud på

landet dengang I boede der? Er der sket ændringer ligesom i Kigali?

Som Kigali var dengang, vi boede i Rwanda, og som vi nu har set Kigali er i dag, så er jeg glad for, at vi ikke boede i Kigali, men ude på landet, hvor jeg stadig helst vil bo, hvis jeg skulle tilbage og arbejde i Rwanda! Jeg synes, der var dejligt på landet, da vi boede der. Der er også sket ændringer på landet, men som jeg ser det, så er det ændret til at være mere fattigt nu, end dengang vi boede der (hvor Kigali er blevet rigere end dengang).

Emil: Hvad var jeres arbejde, og hvem var jeres yndlings-kollegaer?

Jytte hjalp med kvindearbejde, forsendelser fra Danmark (tøj og anden hjælp til menighederne), var kostskolemor og hjalp også på vores skole (for danske børn i Rwanda og Burundi).

Jeg hjalp kirkesamfundet med udviklingsprojekter i flere af menighederne - det var bl.a. bygning af præsteboliger, sundhedscenter, fødeklinik, skoler, vedvarende energiprojekter, hvor vi anvendte sol og biomasse i teknikker til at mindske brug af brænde (skovhugst), og forbedre høstudbytte fra markerne.

Vi lavede også vandprojekter i flere områder i Rwanda, så befolkningen omkring menighederne fik rent drikkevand. Jeg havde mange gode kollegaer, bl.a. håndværkerne på værkstedet i Nyantanga, som vi uddannede til at blive endnu bedre håndværkere, og derudover arbejdslederne på de større projekter. På nogle af de større projekter havde vi op til 250 mennesker i arbejde, så det var kun arbejdslederne, jeg lærte rigtig godt at kende.

Emil: Vi får mange besøg og de tager altid slik med til os. Hvor tit fik I besøg, og hvordan kunne I leve uden internet?

Vi fik også besøg fra Danmark, og vore gæster tog også slik med, men vi fik nok kun besøg fra Danmark et par gange om året. Få gange boede vore gæster lidt længere tid hos os (som f.eks. jeres far gjorde!) - det var altid dejligt at få gæster fra Danmark. Der var ikke noget, der hed internet, da vi boede i Rwanda, så derfor savnede vi det ikke (ligesom vi jo heller ikke

nu savner de muligheder vi får og bruger om 10 år, fordi vi endnu ikke kender det).

Vi brugte tiden med hinanden på en lidt anden måde. Vore børn legede f.eks. hver dag med deres rwandiske legekammerater - de cyklede, spillede bold, gyngede, legede med biler, gravede vandkanaler i haven, byggede hule i avokadotræet og hjalp vores arbejdere i vores marker og med at passe vores dyr i stalden.

Emil: Jeg elsker fisk fra Lake Kivu og vi har ok butikker her i Kigali. Hvad fik I mest at spise og hvor handlede I ind?

Vi spiste ofte frugt og grønsager fra haven, og så slagtede vi høns eller kaniner fra vores stald. Men vi kørte også til Butare ca. en gang hver anden uge (en time hver vej) for at handle mad i forretninger og slagterbutik. Til morgenmad lavede jeg altid hirsegrod - hirse købte vi lokalt af befolkningen eller på markedspladsen tæt ved, hvor vi boede. Vi havde en eller to "mælkemænd", som vi havde en aftale med om at komme og sælge mælk til

os hver dag, derved tjente de også lidt penge på at have køer.

Emil: Jeg tror, at jeg vil savne nogle ting, når vi flytter til Danmark. Hvad savnede I mest, da I flyttede til Danmark igen?

Vi havde et dejligt, mere tæt familie sammenhold eller fællesskab i Rwanda, da der ikke var så meget at "rende" til - det var mørkt om aftenen. I Danmark fik vi hver især vores fritidsinteresser. Og så kunne vi se fjernsyn om aftenen, når vi tændte generatoren, så i Danmark var vi nok mere hver for sig end i Rwanda. Begge livsformer har vi tilpasset os og haft det godt med.

Emil: Jeg synes det er vildt fedt at gå i en international skole. Hvad synes jeres børn om at gå i en dansk skole i Rwanda?

Vores børn og de andre danske børn i den danske skole i Nyantanga var glade for at gå i skole sammen og var glade for deres danske skolelærere, men da vores børn begyndte at gå i dansk skole, brugtes der mere tid sammen med danske venner og derved blev der ikke så meget tid til at lege og hygge sig med lokale venner. Vores danske skole kørte efter danske principper, så vores børn fik ikke det internationale input, som I får, men de var glade for at gå i den danske skole, fordi den forberedte dem på, at de skulle til Danmark og fortsætte med at gå i "dansk" skole.

Emil: Min mor og far synes deres arbejde gør en forskel. Da I tog fra Rwanda regnede I så med at den udvikling I have lavet ville fortsætte positivt? Og hvordan gik det med det?

Jørgen bragte en gudstjenestehilsen på kiryarwanda til stor begejstring for menigheden! Og hele flokken sang på dansk og fik stor applaus, selvom menigheden synes sangen var alt for kort!

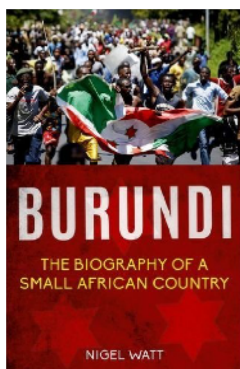
Vi synes og ved også, at vores arbejde gjorde en stor forskel - dem vi arbejdede sammen med og underviste i nye teknikker, havde mulighed for at arbejde videre med de nye forbedrede ting, når vi tog fra Rwanda. Flere byggerier, som f.eks. sundhedscenter, fødeklinik og andre bygninger fungerer endnu, men desværre ødelagde og stoppede folkemordet i 1994 mange aktiviteter, både fordi mange blev slået ihjel eller blev sat i fængsel. Det var en trist afslutning på nogle ellers meget gode år ude.

Kort nyt

NY BOG OM BURUNDI

Der er langt mellem (gode) bøger om Burundi, især på engelsk, men Nigel Watt, tidligere chef for Christian Aid i Burundi, har skrevet en letlæst og vidende introduktion til landet. Bogen udkom første gang i 2008, men er opdateret til og med de politiske begivenheder i efteråret 2015. Bogen kan varmt anbefales.

MERE LANDBRUGSUDVIKLING

Aktuelt har vi et større 3-årigt eksternt finansieret landbrugsprojekt kørende i Rwanda, *Terimbere*, og i 2016 opstartede vi et egenfinansieret landbrugsprojekt i Rubura (præsteskolen), hvor de første grise lige er rykket ind i en ny stald. Derudover har vi netop søgt og fået bevilget to nye 2-årige projekter af Dansk Missionsråd (DMRU) med hvv. Dutabarane og UEbb i Burundi. Begge projekter skal implementeres i området omkring Rubura, så vi sikrer et godt samspil og læring mellem projekterne. De to nye projekter skal startes op i begyndelsen af 2017.

TIMOTHY-SEMINAR NR 5

I november blev det femte og næstsidste ledelses-seminar afholdt i Butare. På det fjerde seminar blev deltagerne undervist i at lave en fælles vision for deres menighed, så denne gang skulle deltagerne udstyres med redskaber til at lave en indsats i deres lokale menighed, der kan understøtte visionen. Line var med til at planlægge seminaret, mens AEBR medarbejdere stod for undervisningen. Sidste Timothy-seminar er i februar, hvor vi glæder os til igen at få besøg fra Bethelkirken, der skal undervise og uddele diplomer til de stolte deltagere.

GENERALFORSAMLING I UEbb

November bød også på generalforsamling i Burundis baptistkirke. Den opmærksomme læser kan huske, at der også var årsmøde i maj 2016. Det er ikke fordi der holdes to årsmøder årligt på de her kanter, men af hensyn til behandling af især det kommende års budget er det besluttet fremover at holde årsmødet i november. Det var et godt årsmøde som foregik i en god tone. På trods af de vanskelige vilkår i landet er det en kirke, der oplever vækst og ser med relativ optimisme på fremtiden.

